

Pramukh Swami Science & H.D.Patel Arts College, Kadi.

Internal Examination-2018

B.A.-Sem-IV

Sanskrit: Paper – C.E.-403

Marks: 40

DT: 08/03/2018

Time: 11:00 to 12:30

पञ्चतन्त्रे मित्रभेदम्-पण्डित विष्णुशर्मा ।

प्र.१.(अ) नीचेना इकराओमांथी गमेते बेनो अजुवाए इरो.

8

(१) कस्मिन्चिज्जलाशयेऽनागतविधाताप्रतयुत्पन्नमतिर्यद्भविष्यश्चेत्त्रयोमत्स्याः सन्ति अथकदाचित्तं जलाशयं दृष्ट्वा गच्छद्भिर्मत्स्यजीविभिरुक्तं यत् - 'अहो, बहुमत्स्योऽयंहृदः । कदाचिदपि नास्माभिरन्वेषितः । तदद्य तावदाहारवृत्तिः सञ्जाता । संध्यासमयश्च संवृत्तः । ततः प्रभातेऽत्रागन्तव्यमिति निश्चयः । "अतस्तेषां तत्कुलिशापातोपमंवचः समाकर्ण्य नागतविधाता सर्वान्मत्स्यानाहूयेदमूचे- 'अहो, श्रुतं भवद्भिर्मत्स्यजीविभिरभिहितम् । तद्वात्रापि गम्यतां किंचित्समीपवर्तिसरः । उक्तंच-

अशक्तैर्बलिनः शत्रोः कर्तव्यं प्रपलायनम् ।

संश्रितव्योऽथवा दुर्गो नान्या तेषां गतिर्भवेत् ॥

(२) अस्तिकस्मिन्चित्पर्वतैकदेशे वानरयूथम् ।

तच्च कदाचिद्धेमन्तसमयेऽतिकठोरवातं संस्पर्शवेपमानकलेवरं

तुषारवर्षोद्धतप्रवचन- धारानिपातसमाहतं न कथञ्चित्शान्तिमगमत् । अथ केचित्त्वानरा वह्निकणसदृशानि गुञ्जाफ़लान्यवचित्य वह्निवाञ्छया फुत्कुर्वन्तः समन्तात्तस्थुः । अथ सुचिमुखो नाम पक्षी तेषां तंवृथायासमवलोक्य प्रोवाच - ' भोः सर्वे मूर्खा यूयम् । नैते वह्निकणाः गुञ्जाफ़लानि एतानि । तत्किं वृथा श्रमेण । न तस्माच्छीतरक्षा भविष्यति । तदन्विष्यतां कश्चिन्निर्वातो वनप्रदेशो गुहा गिरिकन्दरं वा । अद्यापि सटोपा

मेघा दृश्यन्ते । अथ तेषामेकतमो वृद्धवानरस्तमुवाच- ' भो मूर्ख , किं तावदनेन व्यापारेण । तद् गम्यताम् । उक्तं च -

मुहुर्विचिन्तकर्मणं द्यूतकारं पराजितम् । चिन्तितम्
नालापयेद्विवेकज्ञो य इच्छेच्चोयमात्मनः ॥

(३) कस्मिन्दिदधिष्ठायावदने धर्मबुद्धिः पापबुद्धिश्च द्वे मित्रे प्रतिवसतः स्म । अथ कदाचित्पापबुद्धिनाचिन्तितम् - ' अहं तावन्मूर्खो दारिद्रयोपेतश्च । तदेनं धर्मबुद्धिमादाय देशान्तरंगत्वास्याश्रये-नार्थोपर्जनं कृत्वैनमपिवञ्चयित्वा सुखी भवामि । ' अथान्यस्मिन्नहनि पापबुद्धि धर्मबुद्धिं प्राह - 'भोः मित्र! वार्द्धकभावे किमात्मनश्चेष्टितं स्मरिष्यसि ? देशान्तरमदृष्ट्वा कां शिशुजनस्य वार्तां कथयिष्यसि ? उक्तं च -

देशान्तरेषु बहुविधभाषावेशादि येनन ज्ञातम् ।

भ्रमता धरणीपीठैतस्यफलं जन्मनो व्यर्थम् ॥ तथा च -

विद्यां वित्तं शिल्पं तावन्नाप्नोति मानवः सम्यक् ।

यावत् व्रजति न भूमौ देशाद्देशान्तरं हृष्टः ॥

॥प्र.१.(अ) नीचे आपेला वाक्योमांथीगमे ते वे वाक्यो ससंदर्भ समजवो.6

(१) गतानुगतिको लोको न लोकः पारमार्थिकः ।

(२) आत्मानं सततरक्षेद्वारैरपि धनैरपि ।

(३) उपदेशो न दातव्यो यादृशे तादृशे जने ।

(४) पण्डितानां च मूर्खाणां विशेषोऽयं यतः स्मृतः

प्र.२.प्राणीकथाओनो उद्भव अने विकास यथीने पंचतंत्रं महत्व समजवो.14

अथवा

- (૧) પંચતંત્રનો સમય.
- (૨) પંચતંત્રના કર્તાનો જીવન પરિચય.
- (૩) કમ્બુગ્રીવ કાચબાનીવાર્તા.
- (૪) સિંહ અને શિયાળની વાર્તા.
- (૫) પંચતંત્રના વિભાગો.

પ્ર.૩. નીચેના પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે છપ્રશ્નોના એક-બે વાક્યોમાં જવાબ આપો. 12

- (૧) પંચતંત્રના પ્રથમ વિભાગનું નામ મિત્રભેદ શામાટે રાખવામાં આવ્યું છે ?
- (૨) ટીંટોડીની વાતનો ટીંટોડો શો જવાબ આપે છે ?
- (૩) ત્રણ માછલાંનીવાર્તામાં આવતા માછલાંના નામ જણાવો.
- (૪) ચકલી અને હાથીની વાર્તામાં આવતા ચકલીના મિત્રોના નામ જણાવો.
- (૫) પંચતંત્રના વિભાગો કેટલા છે ? કયા કયા?
- (૬) સિંહના એંઠાથયેલા ભોજનનો શિયાળે શો જવાબ આપ્યો.
- (૭) વાનર અને ચકલા દંપત્તિની કથાનો બોધ જણાવો.
- (૮) ગરુડના માટે સેવકે કેવું કાર્ય ન કરવું જોઈએ ?
- (૯) કૃધાતુનું આજ્ઞાર્થ (પર.૫૬) ત્રી.પુ.એ.વ. અને વિધ્યર્થ (પર.૫૬) ત્રી.પુ.બ.વ.નાં રૂપો લખો.
- (૧૦) સન્તુઅને કુર્વીરન્ રૂપોઓ લખાવો.